

Systeemtherapie bij senioren

Luc Van de Ven

Klinisch ouderenpsycholoog

UPC KU Leuven

WERKEN met FAMILIE/BELANGRIJKE DERDEN...

- ▶ Is essentieel deel van GGZ voor ouderen
- ▶ Gebeurt op verschillende manieren:
 - Praktische regeling
 - Psycho-educatie
 - Psychologische ondersteuning
 - Individuele psychotherapie
 - Koppel- en familietherapie.

Oorspronkelijke focus 1: STRESS bij de MANTELZORGER.

- a) Zorgstress
- b) Relatiestress
- c) Netwerkstress.

Oorspronkelijke focus 2: ANTICIPEREND ROUWEN.

- ▶ Componenten (m.n. depressiviteit, schuld- en agressieve gevoelens, angst, ...)
- ▶ Gecompliceerd anticiperend rouwen.

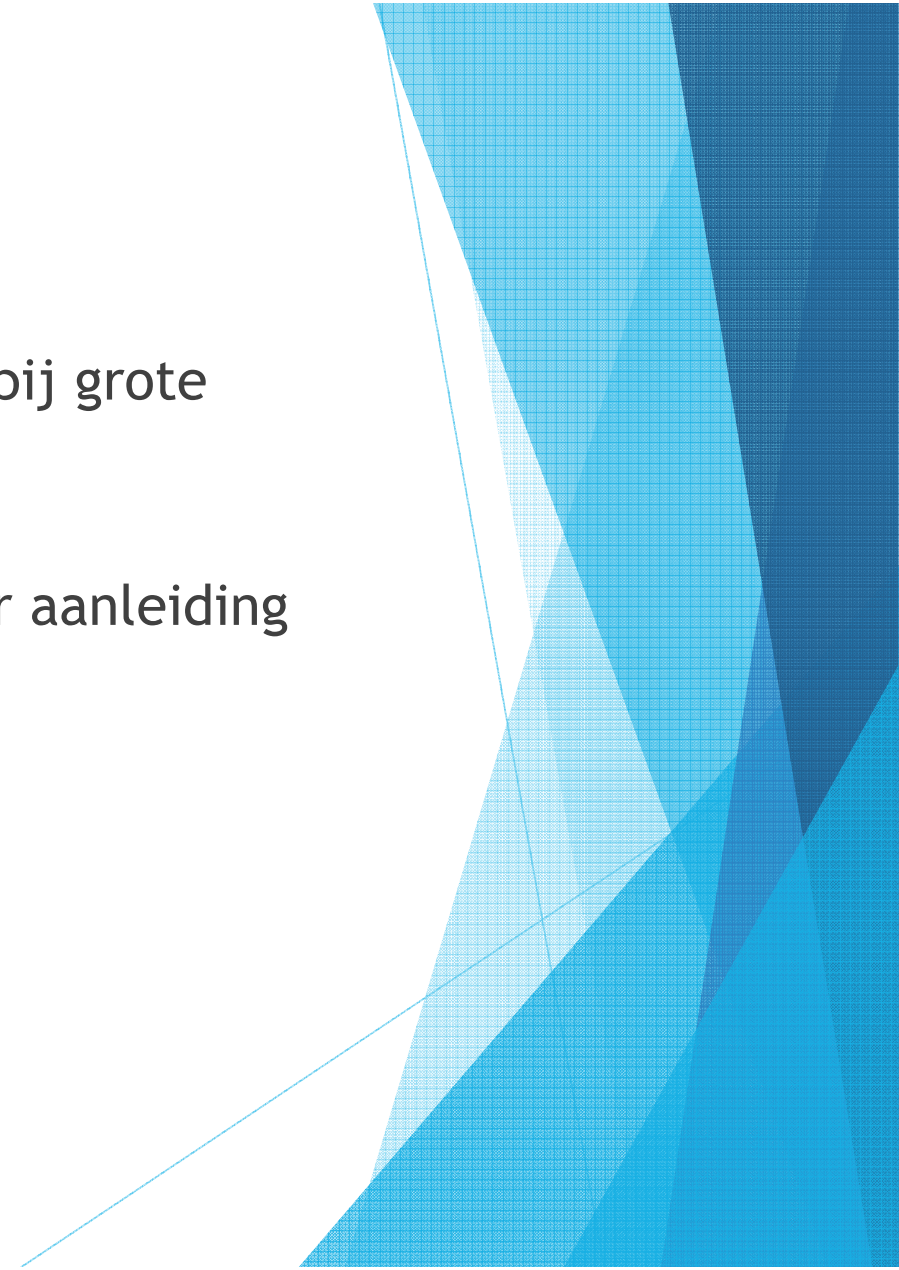
PARTNERRELATIE- en FAMILIETHERAPIE.

Reflecties vooraf:

- Bij ouderen relatief weinig wetenschappelijk onderzoek;
- Onwetendheid bij cliënten én professionele hulpverleners;
- Gericht op beïnvloeding van interacties en (vaak lang bestaande) rigide patronen;
- Doel: verhogen van het welbevinden bij alle betrokkenen.

I. AANMELDING.

- ▶ Tot voor kort: gezondheidsproblemen; enkel bij grote moeilijkheden;
- ▶ Recent: senioren zetten zelf de stap, bv. naar aanleiding van spanningen binnen de relatie.

II. DE THERAPEUTISCHE RELATIE.

- ▶ Bespreken van verwachtingen;
- ▶ Aandacht geven aan ‘twijfels’;
- ▶ Respect voor tempo zodat oudere zich begrepen voelt (pas dan wordt kritische zelfreflectie mogelijk); maar tezelfdertijd: ga in op concrete vragen;
- ▶ Meerzijdige partijdigheid.

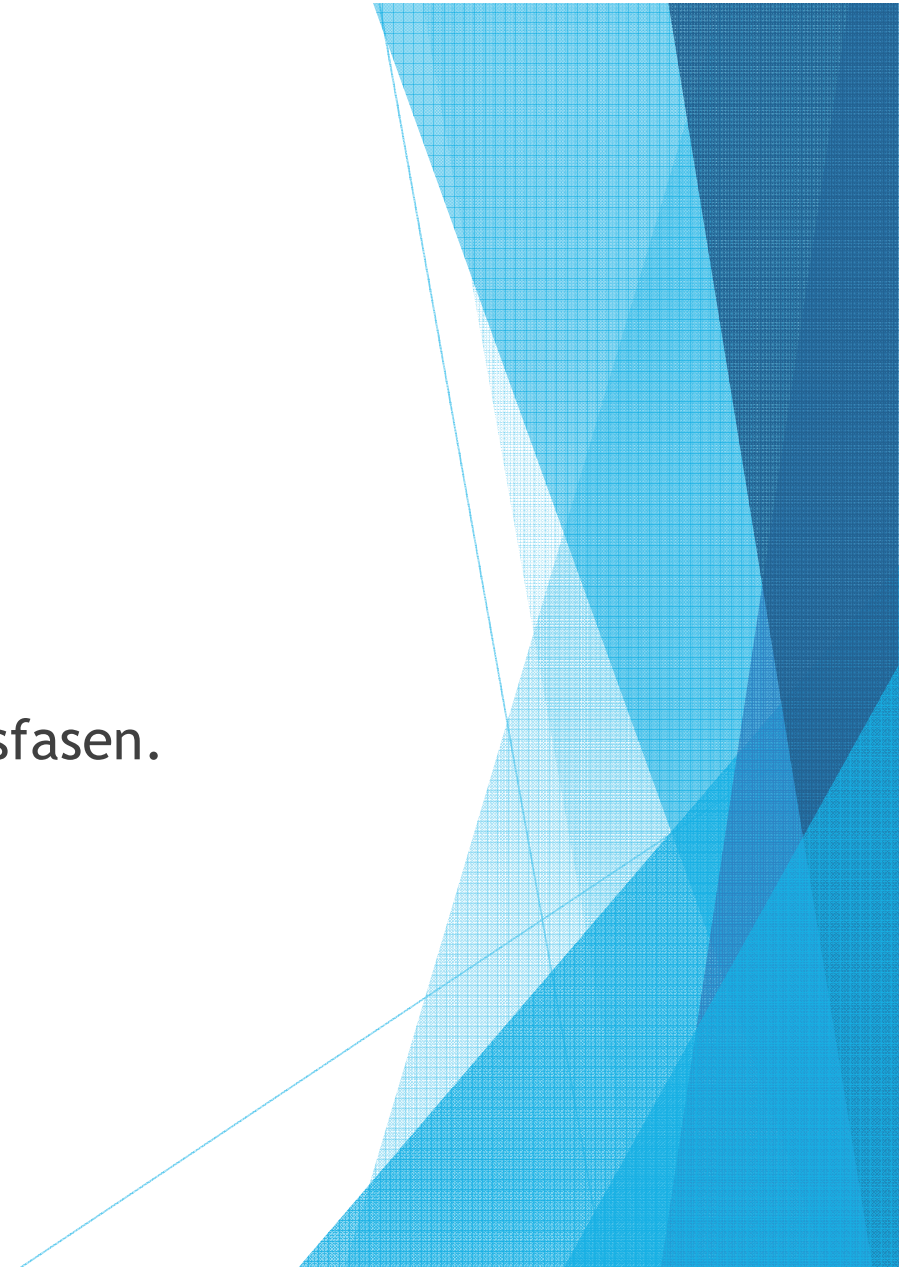
III. FAMILIALE DIAGNOSTIEK.

Met o.a. aandacht voor:

interactiepatronen

‘heilige huisjes’, motto’s of harde wetten

Hulpmiddel: bespreken van verschillende levensfasen.

IV. SPECIFIEKE THEMA'S.

1. ROLOMKERING.

- ▶ Oplossingsgerichte interventies en psycho-educatie maken deel uit van therapie
- ▶ ... maar durf overstappen van het inhoudelijke naar het betrekkningsniveau;
- ▶ Combineer begrip voor iedereen, terwijl tezelfdertijd de therapeut ook expert is.

IV. SPECIFIEKE THEMA'S.

2. VERHOGEN van LEEFBAARHEID.

- ▶ Voorwaarde: zelfreflectie, het relativeren van de eigen positie, het dulden van een andere visie.
- ▶ Ook het tussen haakjes plaatsen van 'de grote romantische liefde'.

IV. SPECIFIEKE THEMA'S.

3. FINISHING WELL en het STALLEN van OUDE KOEIEN.

- ▶ Individuele en familiale life-review;
- ▶ Uiteindelijk doel: verzoening.
- ▶ Twee therapeuten.

V. SPECIFIEKE UITDAGINGEN.

1. OUDEREN met een PERSOONLIJKHEIDSSTOORNIS.

Aandachtspunten:

- Erkenning van het lijden bij allen
- ‘psychologische handicap’; ‘slechte gewoonten’
- D.i. dansen op een slappe koord
- Erkennen van handicap is niet gelijk aan culpabiliseren.
- Benoemen van het positieve (vaak tedere en pijnlijke mengeling van kwetsuren en loyaliteit)
- Werken met ‘tegenoverdracht’.

V. SPECIFIEKE UITDAGINGEN.

2. OUDEREN met DEMENTIE.

Aandachtspunten

- Aanwezigheid van de patiënt
- Toenaderingspogingen op voorhand
- Van praktische regelingen... naar het relationele... en terug.

V. SPECIFIEKE UITDAGINGEN.

3. OUDEREN met DEPRESSIE.

Aandachtspunten

- De (al dan niet verdoken) beschuldiging
- Suïcidaliteit bespreken (cf. schuldvraag)
- Evenwicht tussen begrip en stelselmatig appel doen op wilskracht.

BESLUIT.

- ▶ Dit is een arbeidsintensieve aangelegenheid (bv. twee therapeuten)
- ▶ Vaak ‘dansen op een slappe koord’
- ▶ Dialoog met andere hulpverleners
- ▶ Behandeling vaak ingebed in ruimere context, zoals een dagkliniek.